

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Souvislosti neplnění povinné školní docházky žáka z důvodu nesouhlasu rodiče s protikoronavirovými opatřeními

Aktuální realita, v níž se s ohledem na stále přítomnou epidemii „čínského viru“ způsobujícího onemocnění Covid-19 nachází česká společnost, přináší do života občanů různé situace, s nimiž se každý musí vypořádávat. Následující článek se zabývá právními souvislostmi sdělení, s nímž se před několika dny rodič žákyně 2. stupně základní školy obrátil na ředitele školy:

„Nepřeji si, aby mé dítě bylo nuceno mít nasazenou roušku ve třídě během vyučování. Toto nařízení považuji za nesmyslné, nezákonné, nemorální a zdraví ohrožující. Není vyhlášen nouzový stav a tuto povinnost neukládá žádný zákon. Ministerstvo nesmí takto mohutným způsobem zasahovat do práv občanů, což bylo konstatováno i rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2020, sp. zn. 14 A 41/2020. Ponechávám tedy dceru v domácím vzdělávání a budu dceru doučovat sám. Učivo probírané ve škole si dcera bude postupně doplňovat, dopisováním a komunikací se spolužáky.“ (Pro potřeby článku kráceno a upraveno.)

Shrneme-li to, sdělil zákonný zástupce žákyně základní školy řediteli, že žákyně nebude kvůli jeho nesouhlasu s mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví vydanými z důvodu omezování šíření nákazy koronavirem plnit až do odvolání povinnou školní docházku v prezenční formě.

Právní základ mimořádného opatření „ve škole s nasazenou rouškou“

Zákaz pohybu a pobytu bez ochranných prostředků dýchacích cest (nos, ústa) jako je respirátor, rouška, ústenka, šátek, šál nebo jiné prostředky, které brání šíření kapének, ve všech vnitřních prostorech staveb, mimo bydliště nebo místo ubytování, byl uložen všem osobám mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví ze dne 17. 9. 2020, č. j. MZDR 15757/2020-35/MIN/KAN, a to s účinností ode dne 18. září 2020 od 0:00 hod. do odvolání. Tento zákaz se mj. nevztahuje na žáky a pedagogické pracovníky 1. stupně základní školy v budovách škol a školských zařízení podle školského zákona, mimo jejich společné prostory. Výkladem lze tedy odvodit, že zákaz postihuje žáky 2. stupně základní školy a pedagogické pracovníky je učící. Mimořádné opatření je veřejně dostupné na webu Ministerstva zdravotnictví.[\[1\]](#)

Pokud se týká výhrady zákonného zástupce, že „tuto povinnost mi neukládá žádný zákon“: Je třeba říci, že citované mimořádné opatření bylo vydáno na základě § 69 odst. 1 písm. i) a odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví[\[2\]](#) a dle § 80 odst. 1 písm. g) téhož zákona je Ministerstvo zdravotnictví oprávněno takové omezení nařídit. Pokud fyzická osoba nesplní povinnost uloženou mimořádným opatřením vydaným podle § 80 odst. 1 písm. g) k ochraně zdraví fyzických osob při epidemii, nebezpečí jejího vzniku, dopustí se dle § 92n odst. 1 písm. b) téhož zákona přestupku, za nějž jí může být uložena pokuta až do výše 3 mil. Kč.

Povinnost uložená v mimořádném opatření Ministerstva zdravotnictví, proti kterému zákonný zástupce brojí, je jeho dceři (a s ní i ostatním žákům 2. stupně a pedagogickým pracovníkům) uložena na základě zákona a v jeho mezích a její neplnění je postižitelné sankcí. Dokud nebude mimořádné

opatření zrušeno, a je jedno zda aktivitou téhož orgánu, který je vydal, či soudem na základě návrhu, je dle § 171 správního řádu[3] závazné pro každého, kdo je v něm uveden jako nositel nějaké povinnosti, v tomto případě povinnosti zdržovat se v prostorách třídy 2. stupně a společných prostorách základní školy pouze s nasazenou ochranou dýchacích cest, zjednodušeně s rouškou.

Souvislosti podle školského zákona

Dle § 22 odst. 1 písm. a) školského zákona[4] pak platí, že žáci jsou povinni řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat. Dle odst. 3 téhož ustanovení jsou zákonní zástupci žáka povinni mj. zajistit, aby žák docházel řádně do školy, a dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem. Dle § 30 školského zákona je školní řád závazný i pro zákonné zástupce, a to v částech upravujících výkon jejich práv a povinností vůči škole. Dle § 36 téhož zákona je povinná školní docházka povinná po dobu devíti školních roků, vztahuje se mj. na všechny státní občany České republiky, začíná zpravidla počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku. Žák plní povinnou školní docházku v základní škole účastí na vyučování.

Pokud zákonný zástupce argumentuje tím, že bude po dobu nepřítomnosti ve vyučování v důsledku toho, že nesouhlasí se zmíněným mimořádným opatřením, žákyni vzdělávat individuálně, je nutno zmínit, že o přípustnosti tohoto jiného způsobu plnění povinné školní docházky rozhoduje dle § 41 odst. 1 školského zákona ředitel školy, kam byl žák přijat k plnění povinné školní docházky, a to na základě písemné žádosti zákonného zástupce žáka. Za situace, kdy zákonný zástupce po zaslání svého stanoviska škole zůstane dále nečinný, resp. dále nebude umožňovat své dceři účast na prezenční formě vyučování, bude škola u jeho dcery evidovat s největší pravděpodobností neomluvenou nepřítomnost ve vyučování.[5]

Dopady jednání zákonného zástupce v rovině občanskoprávní a trestněprávní

Jednání zákonného zástupce, který má v úmyslu bránit svému dítěti plnit povinnou školní docházku způsobem, jaký stanoví školský zákon, má ještě další právním řádem upravené souvislosti. Povinnost zajišťovat výchovu a vzdělání dítěte patří do práv a povinností tvořících v souhrnu tzv. rodičovskou odpovědnost.[6] Výkon rodičovské odpovědnosti v rozporu se zájmy dítěte nebo její nevykonávání vůbec dává prostor k ingerenci do vztahů mezi rodiči a dětmi orgánu sociálně-právní ochrany,[7] ale i soudu.[8] V krajním případě by mohl být zákonný zástupce ve své rodičovské odpovědnosti k dítěti soudem omezen (§ 870 o. z.) nebo i zbaven (§ 871 odst. 1 o. z.).

V souvislosti se sdělením zákonného zástupce je třeba se zaměřit i na přestupkové, resp. trestněprávní aspekty jeho (přínejmenším zamýšleného) jednání. Pokud by zákonný zástupce bez náležitého právního důvodu umožňoval žákyni neplnit povinnou školní docházku způsobem, jak stanoví školský zákon, mohl by se dopustit přestupku dle § 182a odst. 1 písm. a) bodu 3 školského zákona, jehož skutkovou podstatou je zanedbávání péče o povinnou školní docházku žáka ze strany zákonného zástupce. V případě déletrvajícího zanedbávání by bylo namístě uvažovat i o trestném činu ohrožování výchovy dítěte dle § 201 odst. písm. d) trestního zákona.

Shrnutí

Na základě shora uvedeného se domnívám, že zákonný zástupce v popsaném případě postupuje protiprávně, pokud odmítá zajišťovat, aby žákyně docházela řádně do základní školy k prezenčnímu vyučování, s odkazem na jeho nesouhlas s povinnostmi, resp. omezeními, která jsou uloženy žákyni (ale i jemu) závazným právním předpisem, konkrétně mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví, které je opatřením obecné povahy. Pokud chce zákonný zástupce docílit toho, aby jeho dcera nemusela absolvovat vyučování s nasazenou ochranou dýchacích cest, měl by se obrátit na

příslušný správní soud s žalobou na zrušení mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví a ne se vymezovat vůči škole, která jen plní svou zákonnou povinnost vzdělávat jeho dceru a při tom postupuje v souladu s omezeními, stanovenými závazným mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví vydaným dle zákona.

JUDr. Hynek Pečinka,
statutární město Olomouc

[1] Mimořádné opatření je k dispozici >>> [zde](#).

[2] Zákon č. [258/2000](#) Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

[3] Zákon č. [500/2004](#) Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

[4] Zákon č. [561/2004](#) Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

[5] Dle § 50 odst. 1 školského zákona je zákonný zástupce žáka povinen doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka. Podmínky pro uvolňování žáka z vyučování a omlouvání neúčasti žáka ve vyučování stanoví školní řád. Podle důvodu absence žákyně, kterou její rodič škole prezentoval, si nelze přestavit, že by její neúčast na vyučování mohla být školou považována za omluvenou.

[6] Srov. § 858 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[7] Podle § 6 písm. a) bodu 3. zákona č. [359/1999](#) Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, se sociálně-právní ochrana zaměřuje zejména na děti, jejichž rodiče nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti.

[8] Srov. oprávnění soudu na úseku péče soudu o nezletilé dle ustanovení § 452 a násl. zákona č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)
- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle](#)

[judikatury Nejvyššího soudu](#)

- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulatorní priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)